

Príčiny znečistenia ovzdušia



Dominantným zdrojom znečisťovania ovzdušia v Prešovskom kraji je vykurovanie domácností. Najmä v menších obciach v hornej časti územia, kde je najvyšší podiel kúrenia palivovým drevom v porovnaní s ostatnými oblasťami kraja.



Významným zdrojom emisií do ovzdušia je aj **cestná doprava**. Medzi cesty s najväčšou intenzitou dopravy patrí hlavne cesta č. 18 v okresoch Prešov a Vranov nad Topľou, tiež cesta č. 3 450 v Prešove. V okrese Bardejov je to cesta č. 77. V okrese Poprad sú zatažené cesty č. 3 080 a č. 67. Okres Kežmarok má vyťaženú cestu č. 67.



Priemyselné zdroje znečisťovania ovzdušia v kraji sú z hľadiska príspevku k lokálnemu znečisteniu ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami menej významné. V závislosti od meteorologických podmienok sa tu môže prejavovať vplyv drevospracujúceho priemyslu a teplární.

Rizikové oblasti z pohľadu kvality ovzdušia v Prešovskom kraji



Zdroj: SHMÚ

Ako rizikové boli určené oblasti sídiel s vysokou produkciou emisií PM_{10} z lokálneho vykurovania a s nízkou priemernou rýchlosťou vetra, ktoré sa nachádzajú v úzkych údoliach a dolinách

Najdôležitejšie predpisy a dokumenty

- Zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia v znení neskorších predpisov
- Národný program znižovania emisií Slovenskej republiky
- Programy na zlepšenie kvality ovzdušia, Integrované programy na zlepšenie kvality ovzdušia
- Akčné plány na zabezpečenie kvality ovzdušia

Aj vy môžete prispieť k ochrane ovzdušia a využiť pritom vytvorenú sieť manažérov kvality ovzdušia



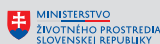
www.populair.sk

Informácie o aktuálnej situácii v kvalite ovzdušia nájdete na

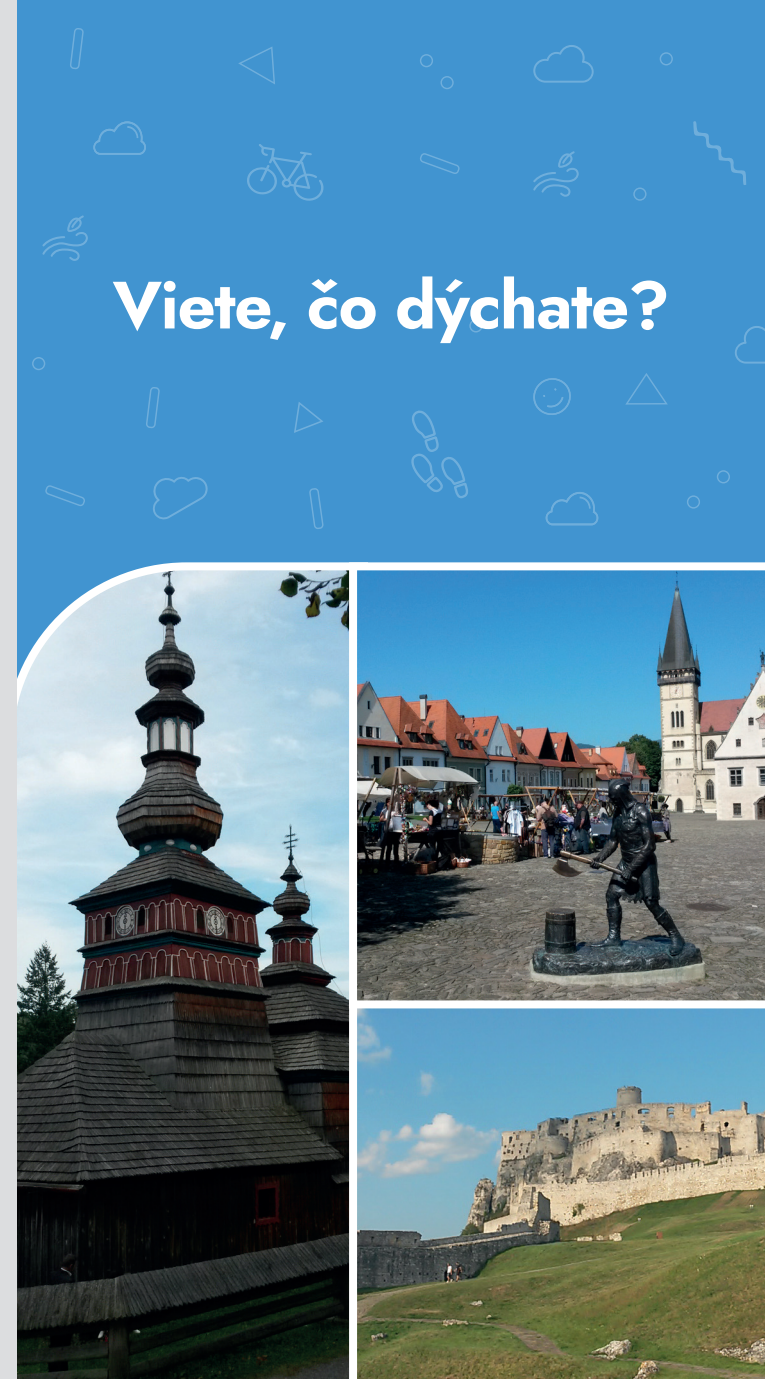


www.dnesdycham.sk

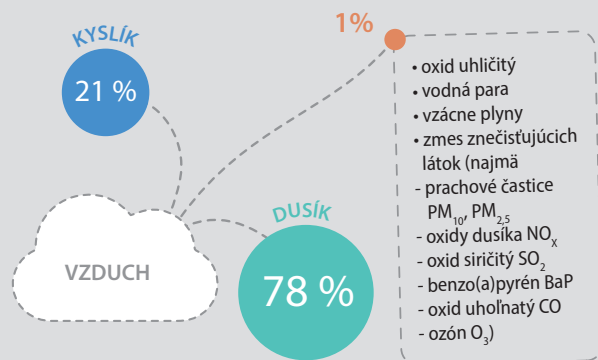
Projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia (LIFE18 IPE/SK/000010) podporila Európska únia v rámci programu LIFE
Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR



Prešovský kraj



Aké je zloženie vzduchu?



Aj relatívne malý podiel znečisťujúcich látok v ovzduší môže výrazne ovplyvniť zdravie človeka a stav ekosystémov.

Čo sú zdroje znečisťujúcich látok?

- prírodné procesy (lesné požiare, sopečná činnosť, prenos prírodných častíc zo suchých oblastí a podobne),
- ľudské aktivity (priemysel, energetika, doprava, poľnohospodárstvo, ale aj vykurovanie domácností).

Znečisťujúce látky sa vo vzduchu rozptyľujú a vzájomne reagujú za vzniku iných škodlivín, ktoré sú prenášané vetrom do rôznych vzdialeností.

Ako sa hodnotí kvalita ovzdušia?

Koncentrácie znečisťujúcich látok sa zisťujú meraním v dýchacej zóne alebo sa určujú pomocou matematických modelov.

Na monitorovanie slúži Národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia (NMSKO), ktorej prevádzku zabezpečuje Slovenský hydrometeorologický ústav. Zistené hodnoty sa porovnávajú so stanovenými limitmi.

Kedy predstavuje znečistenie ovzdušia vážny problém?

Znečistenie ovzdušia sa stáva vážnym problémom v prípade, že množstvo znečisťujúcich látok prekročí povolené hodnoty (limitné/cieľové hodnoty) určené na základe vedeckých poznatkov tak, aby sa predišlo škodlivým účinkom na zdravie ľudí alebo životné prostredie, prípadne, aby sa tieto škodlivé účinky aspoň znížili. Nadmerné znečistenie môže spôsobiť najmä ochorenia dýchacích ciest, srdcovo-cievne ochorenia, poruchy imunitného systému, ako aj vznik onkologických ochorení.

Monitorovanie kvality ovzdušia

Monitorovanie kvality ovzdušia v Prešovskom kraji prebieha dlhodobou na siedmich automatických monitorovacích staniciach (AMS), ktoré patria do NMSKO. V novembri 2020 k nim pribudla AMS v Bardejove.

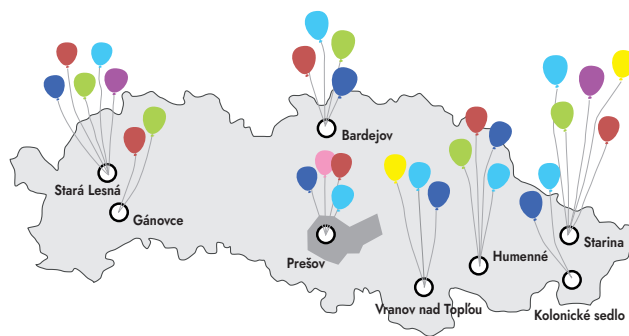
V Prešovskom kraji bola na rok 2021 vymedzená **1 oblasť riadenia kvality ovzdušia (ORKO)**:

- územia mesta Prešov a obce Ľubotice.

ORKO sú územia, v ktorých neboli dodržané limitné/cieľové hodnoty stanovené pre jednotlivé znečisťujúce látky.

Prehľad meraných znečisťujúcich látok v roku 2020

NEVYHOVUJÚCA KVALITA
VYHOVUJÚCA KVALITA
Limitná / Cieľová hodnota

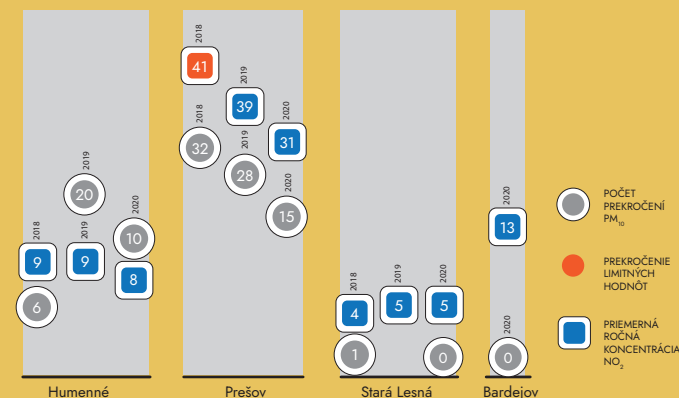


Zdroj: SHMÚ

* Infografika má informatívny charakter. Cieľom je vymedziť znečisťujúce látky, pri ktorých došlo k prekročeniu limitných/cieľových hodnôt. Dĺžka nitiek balónikov nezodpovedá nameraným hodnotám.

** Na AMS v Bardejove začal monitoring 13.11.2020

Prehľad počtu prekročení limitných hodnôt prachových častíc PM₁₀ a oxidu dusičitého (NO₂)



Zdroj: SHMÚ

* Povolený počet prekročení 24 hodinovej limitnej hodnoty 50 µg/m³ je 35

** Limitná hodnota priemernej ročnej koncentrácie NO₂ je 40 µg/m³

Namerané hodnoty benzo(a)pyrénu

	2018	2019	2020	
Starina Vodná nádrž	1,2	0,4	0,3	* 1 ng/m ³ CIEĽOVÁ HODNOTA BaP
Stará Lesná AÚ SAV		0,4	0,3	

Zdroj: SHMÚ

* Počet symbolov v tabuľke vyjadruje hodnotu prekročenia cieľovej hodnoty benzo(a)pyrénu / BaP

Prehľad smogových situácií

	2018	2019	2020	2021	
Prešov Arm. gen. L. Svobodu	5	1	—	1	* SMOGOVÁ SITUÁCIA

Zdroj: SHMÚ, dnesdycham.sk

* Smogová situácia – prekročenie informačného prahu 100 µg/m³ pre PM₁₀